

ЧОРНА РАДА

ПАНТЕЛЕЙМОН КУЛІШ

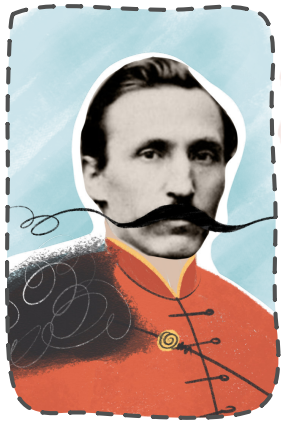
історико-пригодницький роман

Рік написання — 1857

читати
роман

ПАНТЕЛЕЙМОН Куліш (1819-1897)

Національний зміст,
козацтво, реальні історичні
особи + художній вимисел

Перший в українській
літературі роман-хроніка

1663 р., чорна рада
("народні низи"), Ніжин

ТЕМА

показ "чорної ради"
(1663) після смерті
Богдана
Хмельницького,
виборів гетьмана
Лівобережної України;
суспільно-політичне
життя в Україні після
приєднання до
Московського
царства (II пол. XVII
ст.); кохання в умовах
драматичних
суспільних подій

НАПРЯМ романтизм

ІДЕЯ

возвеличення минулого
зі справжніми героями-
патріотами,
необхідності
національної злагоди
українців для побудови
держави, викриття
антинародних і
антидержавницьких
сил, оспівування краси
кохання

МОТИВ

сильна особистість,
ідеальний правитель,
кохання, Запорозька Січ
як ідеальна держава,
козаки-патріоти,
дорога

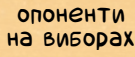
ПРОБЛЕМАТИКА

- незалежності України;
- патріотизму і зради;
- ролі державного діяча;
- ставлення влади до народу;
- боротьби добра і зла;
- батьків і дітей;
- кохання і подружнього щастя;
- людини і народної моралі;
- козацтва, Запорозької Січі, її місця в історії;
- вірності обов'язку, козацької честі;
- цінності людського життя.

Історичні особи

Іван Брюховецький
(роль "свого"
для виборців)

опоненти
на виборах

Яким Сомко
(символ ідеального
правителя)

Павло Тетеря

ЗАПОРОЗЬКА СІЧ
(волелюбність)

Шрам

(священник-полковник
Чепурний)

В'ячевич

боярин Гагін

Васюта
(полковник)

ДОРОГА

ГЕРОЇ

Михайло
Черевань

Леся Черевань
(символ нової
України)

Петро
Шраменко

Меланія
Череваниха

ХУТІР ХМАРИЩЕ
(ідеальний світ)

Кирило Тур

Василь Невольник

Гвинтовка

"Божий чоловік"
(народний співець)

Пугач
(січовий дід)

СЮЖЕТ

Шрам із сином Петром їдуть до Києва, дорогою заворачують на хутір Хмарище до Череваня

Шраменки зустрічають Божого чоловіка, всі разом вечеряють у Череваня

Боже мій правий! Та се ж паволоцький панотець Шрам!..

Веди нас із сином до Череваня, Василю!

1

Нема ладу між козаками! Кого обрати гетьманом? Сомка? Брюховецького?

А я до Сомка їду, може, він зможе об'єднати Україну

2

Яка ж ти, Лесю, гарна...

Черевані і Шраменки вирішують поїхати в Київ, щоб разом помолитись за Україну

А діти наші закохались, Череваню! Може, родичами будемо?

Н-ні!.. Я бачила дивний сон!.. Леся долею іншому призначена!

3

Прочани дісталися Києва, Шрам свариться з Череванем, дорікає йому громадянською байдужістю

Міщани все роблять самі, перевелось козацтво!

У нас є хліб, то не переймайся!

Ти як Барабаш: "Нехай гине отчизна, аби нам було добре!"

4

Дорогою зустріли Кирила Тура, сміхун-реготуна, якому дуже сподобалася Леся

Заради такої дівчини й Січ покинути не гріх! Вкраду і буде моя!

Ох, не цього я хотіла...

бідкалась дівчина

5

Дісталися Переяслава, всі вечеряють у Сомка

А Лесю я все ж таки вкраду!

Доброго жениха ми для твоєї доньки привезли, Череваню!

Меланіє, ти ж Лесю мені обіцяла!

Ой!

6

Вночі Кирило Тур таки викрадає Лесю

Лесю, я тебе врятую!

Двобій Петра Шраменка з Кирилом Туром

7

Після бійки хлопці ледь живі

молода знайшлася б і друга, а от Кирила Тура другого не буде!

Петре, милий, як ти?

Не потрібна я тому Сомкові...

8

У Переяславі три полки Сомка переходять до Брюховецького, царські воєводи теж на його боці

Свій хлопчина, будемо з ним!

Цар на твоєму боці, Іване!

3x

9

Подорожні приїхали до Гвинтовки, а там бенкетують козаки

Так, Гвинтовко, а ти за кого??

Авжеж, за Сомка!

За Івана Брюховецького!

Бреше!

10

Шрам іде до Васюти

11

Васюта на боці Сомка, Гвинтовка на боці Брюховецького

12

Гвинтовка тихцем роздає блакитні стрічки, а не червоні, які звикли носити козаки

Козаки карають Кирила за викрадення Лесі

13

чернь - узагальнений демократичний образ українського народу - запорозьких козаків, міщан, селян...

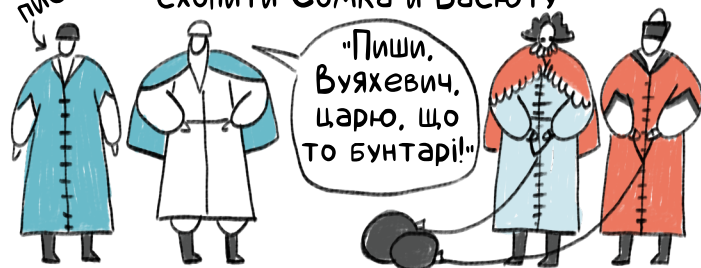
ЧОРНА РАДА В НІЖИНІ

14

писар гетьман Брюховецький велить схопити Сомка й Васюту

15

16 Козаки сміються з черні

Брюховецький бенкетує в Ніжині з князем Гагіним. Обурення обдуреної черні

Брюховецький хоче вбити Сомка, але сам не може

Сомко, тікай! Я залишусь замість тебе!

18

19 Шрама "як бунтівника" страчують, а пізніше - Сомка і Васюту. Петро іде на Запорозжя...

20 ...дорогою заїжджає у Хмарище, знаходить Череванів

